

Modalen Kraftlag SA
5729 Modalen

Vår dato: 08.09.2016

Vår ref.: 201307610-29 / ksk biwi

Arkiv: 312 / 064.20

Deres dato: 24.2.2016

Deres ref.:

Saksbehandler:

Birgitte M W Kjelsberg

Modalen kraftlag BA – Søknad om tillatelse til utbygging av Kvernhusfossen kraftverk i Modalen kommune i Hordaland – NVEs vedtak

NVE avslår konsesjon til Kvernhusfossen kraftverk. Utbyggingen vil komme i konflikt med store landskapsmessige verdier. Dette alene tilsier at ulempene ved en eventuell utbygging vil være større enn fordelene. Høringsparter har også understreket de negative konsekvensene ved tiltaket. NVE kan ikke se at det finnes realistiske avbøtende tiltak som vil redusere ulempene i tilstrekkelig grad. Kravet i vannressursloven § 25 er dermed ikke oppfylt.

Planlagt utbygging

Den 24.2.2016 mottok NVE søknad fra Modalen kraftlag BA om tillatelse til bygging av Kvernhusfossen kraftverk i Modalen kommune i Hordaland etter vannressursloven § 8. Kraftverket skal ha inntak på 282 moh. og utnytte et fall på 277 m med kraftstasjon på 2 moh.

Det søkes om å bygge en 10 m lang betongdam med høyde på 1,5-2,5 m. Inntaksbassenget er beregnet til 600 m² neddemt areal. Vannvei er planlagt som bora sjakt med lengde på 470 m fra inntaket. Sjakta går videre i tunnel med 14 m² i tverrsnitt med en lengde på 170 m ned til kraftstasjonsområdet.

Middelvannføringen i elva er 725 l/s og største slukeevne er satt til 1090 l/s. Planlagt minstevannføring vil være 175 l/s sommerstid og 30 l/s vinterstid. Kraftverket skal ha en installert effekt på 2,7 MW, med en midlere årsproduksjon på 8,63 GWh. Utbyggingskostnaden vil være på om lag 4 kr/kWh.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. Søknaden ble også presentert på folkemøte i Modalen kommune den 24.5. 2016.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor

Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge

Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord

Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør

Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest

Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst

Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Modalen kommune fremmer innsigelse mot prosjektet. De begrunner dette med at prosjektet strider mot kommuneplanens arealdel, hvor det frarådes å bygge ut vannkraft. De påpeker også at Kvernhusfossen er et viktig element i fjordlandskapet og er godt synlig både fra Mo sentrum og fra fjorden. Dette er også i samsvar med Hordalands fylkesdelplan hvor særlig viktige eksponerte fosser langs fjorden og i Mo sentrum spesielt ønskes å tas vare på.

Fylkesmannen i Hordaland fremmer innsigelse mot bygging av Kvernhusfossen kraftverk fordi det er i konflikt med fjordlandskap av A-verdi. De mener Kvernhusfossen er et synlig og kjent landemerke ved Mo sentrum med stor inntrykkstyrke. De påpeker at prosjektet er i strid med både kommuneplan og fylkesdelplan for små vannkraftverk i Hordaland. I tillegg berøres om lag 75 m av anadrom strekning i elva. De viser videre til at stien opp til inntaket er mye brukt. Her arrangeres blant annet motbakkeløp.

Hordaland fylkeskommune fraråder en utbygging av Kvernhusfossen. De mener prosjektet har høyt konfliktnivå og vil medføre stor samlet belastning for fjordlandskap av stor verdi og regionalt friluft- og reiseliv. Videre mener de at prosjektet er i strid med klimaplan for Hordaland sin strategi for å produsere fornybar energi, men der hensynet til friluftslivområder og store landskapsverdier i fylket tas hensyn til. I tillegg er det i strid med fylkesdelplanen for små vannkraftverk i Hordaland, der området er vurdert til å ha stor verdi for fjordlandskap, friluftsliv og reiseliv.

FNF Hordaland er imot en utbygging av Kvernhusfossen. De mener fossen har en betydelig inntrykkstyrke og at det berører fjordlandskap med A-verdi. De viser videre til at i området Modalen-Eksingedalen finnes det spesielt to viktige eksponerte fosser. Kvernhusfossen er den ene av dem. Den er med på å gi Mo sentrum identitet.

Naturvernforbundet i Hordaland er imot en utbygging. De begrunner dette med konflikt med kommuneplan, fjordlandskap og at fossen er et viktig landskapselement.

Modalen ungdomsråd er negative til en utbygging av Kvernhusfossen. De begrunner det i fossens synlighet og at det er en viktig del av fjordlandskapet.

Søker kommenterte de innkommende høringsuttalene i et brev datert 1.9.2016. Modalen Kraftlag SA viser til at det i søknaden er tatt hensyn til landskapsverdier så langt det er mulig. De viser til at det er lagt opp til en minstevannføring på 2 x 5-persentilen og en slukeevne på 150% av middelvannføringen. De mener dermed at fossen vil fremstå som før utbygging i både lavvannsperioder og i flomperioder. Ellers viser søker til at fossen tidligere har vært utbygd med kraftstasjon og rørgate, men at det i deres alternativ er lagt opp til en utbygging med boring og tunell.

Norges vassdrags- og energidirektorat sine vurderinger

NVE sin vurdering bygger på høringsuttalelsene fra høringsparter oppsummert ovenfor, informasjon gitt både i konsesjonssøknaden og på folkemøtet 24.5.2014 og selvsyn av Kvernhusfossen samme dag som folkemøtet ble holdt. NVE mener det har framkommet tilstrekkelig informasjon til å fatte et vedtak i saken.

I søknadens kapittel 3.9 beskriver søker området på følgende måte:

«Indre Mofjorden er klassifisert som Fjordlandskap i klasse A etter NIJOS, («Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland»), der dei samla komponentane har kvalitetar som gjer

landskapet serskilt opplevingsrikt og med høg inntrykkstyrke. Kvernhusfossen utgjer ein komponent i dette landskapet der den stuper 250 høgdemeter i fleire avsatsar ned mot fjorden. Kvernhusfossen er eit av fleire landemerke inst i Mofjorden og fossen er lett synleg, sjølv ved små vassføringar, frå Mo sentrum.»

Søker foreslår en minstevannføring tilsvarende 2 x 5-persentil sommer og 5-persentil vinter. De mener dette avbøter ringvirkningene av utbyggingen tilstrekkelig til å senke konfliktnivået med allmenne interesser til middels. De mener en minstevannføring på 175 l/s sommerstid vil være tilstrekkelig både for reiseliv og de landskapsmessige verdiene. I følge søker vil kraftverket stå i 175 dager i tørre år, og da spesielt i juli og august. Søker har også vurdert en økning i minstevannføringen i tidsrommet 1.7 til 15.8 på 350 l/s, med samme minstevannføring som omsøkt resten av året. Dette vil ifølge søker redusere konsekvensen av tiltaket ytterligere til middels til lite negativt. Dette vil redusere produksjonen med om lag 0,3 GWh. Denne økningen i minstevannføring er ikke omsøkt.

Figur 1. Svært liten vassføring

Figur 2. Liten vassføring

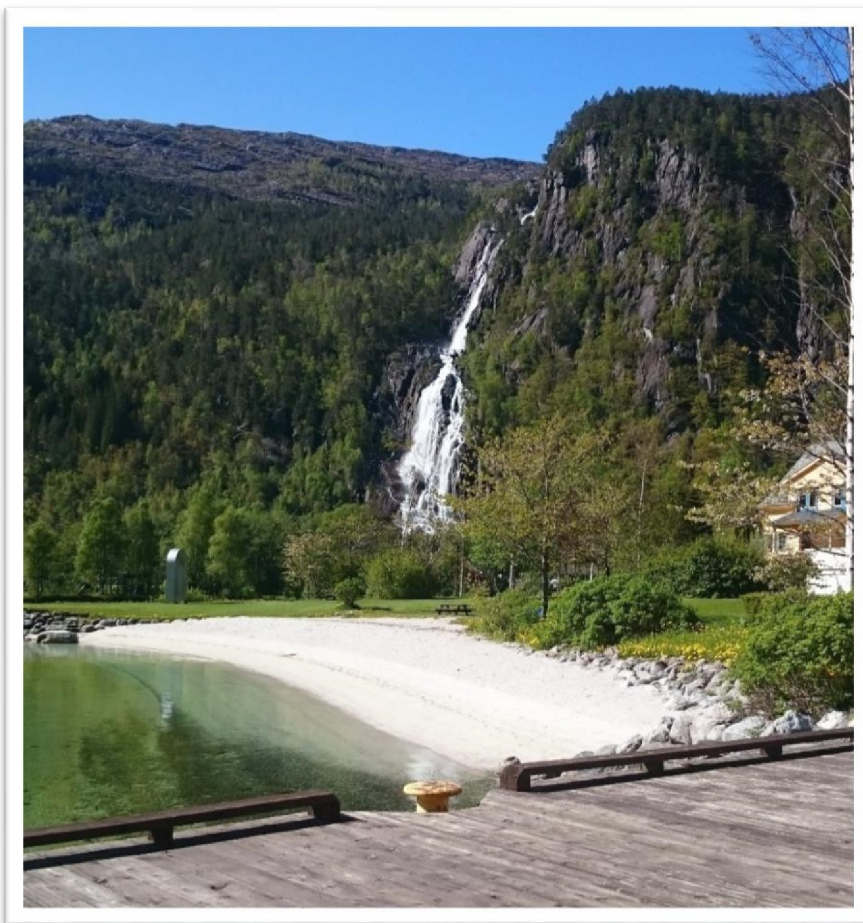
Søkers bilder av fossen ved svært lav vannføring: 100 l/s (figur 1), lav vannføring: 260 l/s (figur 2).

Figur 3. Middels vassføring

Søkers bilde av fossen ved middels vannføring: 1 m³/s (figur 3)

Bilde 1: Kvernhusfossen tatt fra hotellet i Mo 24.5.2016 (NVE) Vannføring 2,5 m³/s

Bilde 2: Kvernhusfossen sett fra Mofjorden på vei inn mot Mo sentrum 24.5.2016 (NVE)

Søker oppgir at kraftverket vil stå i 69 dager og ha drøye 60 dager med overløp over dammen i et middels vått. Det vil si at fossen kun vil ha høyere vannføring enn minstevannføringen i 2 av årets 12 måneder i form av korte flomtopper. Lavvannføringen vil være det rådende vannføringsregimet i fossen de resterende 10 månedene. Dette er en stor endring fra dagens vannføringsdynamikk hvor elva i stor grad varierer mellom 0,3 – 1,5 m³/s gjennom sommerhalvåret. Etter NVEs vurdering vil vannføringsdynamikken i stor grad forsvinne med en utbygging, selv ved en maksimal slukeevne på 150 % av middelvannføringen.

I fylkesdelplanen i Hordaland er det listet opp fire områder med fjordlandskap i klasse A. Dette er landskap som er enestående og spesielt opplevelsesrikt. Indre Mofjorden er en av dem. I tillegg er området en del av friluftslivområdet Stølsheimen som også har fått A-verdi i samme plan.

NVE registrerer at alle høringsuttalelser som tar stilling til utbyggingsspørsmålet er imot prosjektet. I tillegg har kommunen og fylkesmannen fremmet innsigelse. Søker har i søknaden og kommentarer til høringsuttalelsene uttalt at planlagt minstevannføring og maksimal slukeevne etter deres syn gjør at Kvernhusfossen fortsatt vil fremstå som et markert landskapselement etter utbygging.

NVE er uenig i søkers vurdering av konsekvensene ved tiltaket. Vi mener en redusert vannføring vil svekke opplevelsen av fossen betydelig. Tatt i betraktning fossens verdi som landskapselement, fjordlandskap og friluftsliv mener vi konsekvensene er uakseptable. NVE kan ikke se at det finnes realistiske avbøtende tiltak som vil redusere ulempene i tilstrekkelig grad, herunder høyere minstevannføring uten at dette vil gå vesentlig ut over økonomien i prosjektet. I Olje- og energidepartementets *Retningslinjer for små vannkraftverk* går det fram at en skal være varsom med å gi konsesjon til småkraftverk i fjordlandskap, og der utbygging kan redusere verdien av særlig verdifulle landskapselement. Spesielt der landskapselementer er synlig fra bebyggelse.

«Inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av dominerende landskapselementer for eksempel fosser i fossefjordlandskap, bør som hovedregel unngås.»

Med fossefjordlandskap menes det at

«(...) landskapsbildet domineres av markerte stryk og fosser som i flomperioder fremstår som naturlige blikkfang».

Kvernhusfossen faller inn under denne beskrivelsen. NVE vurderer fraføringen av vannet i denne konkrete saken til å være en vesentlig reduksjon for et regionalt viktig foss. Påvirkning på fossen som er viktig for stedsidentitet i et A-verdiområde for både fjordlandskap og friluftsliv i og nær Mo sentrum har vært avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Konklusjon

NVE mener Kvernhusfossen har stor landskapsmessig verdi både isolert sett, og som del av fjordlandskapet i Mofjorden og Mo sentrum. Ulempene ved tiltaket for allmenne og private interesser er etter NVEs vurdering større enn fordelene, og kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. På grunn av landskapsverdiene sin karakter og Mofjordens betydning i reiselivssammenheng, er det lite sannsynlig at konfliktene kan løses ved å endre tiltaket, herunder også økning i minstevannføringen. NVE avslår derfor tillatelse til bygging av Kvernhusfossen kraftverk

NVE har ikke vurdert i hvilken grad tiltaket vil være i konflikt med andre allmenne interesser, som f.eks. biologisk mangfold. Vurderingene knyttet til de landskapsmessige forholdene i fjordlandskapet er alene nok til å konkludere med at konsesjon ikke gis.

Klageadgang

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet av parter i saken og andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra det tidspunkt denne underretning er kommet frem, jf. fvl. kapittel VI. En eventuell klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

